

Apa cea vie și dorul după veșnicie
Duminica a 5-a după Paști
(a Samarinenței)
10 mai 2026

„În vremea aceea a venit Iisus la o cetate a Samariei, numită Sihar, aproape de locul pe care Iacov l-a dat lui Iosif, fiul său. Și era acolo fântâna lui Iacov. Iar Iisus, fiind ostenit de călătorie, S-a așezat lângă fântână și era ca la al șaselea ceas. Atunci a venit o femeie din Samaria să scoată apă. Iisus i-a zis: Dă-Mi să beau!, fiindcă ucenicii Lui se duseseră în cetate ca să cumpere de mâncare. Femeia samarineancă I-a zis: Cum Tu, Care ești iudeu, ceri să bei apă, de la mine, care sunt femeie samarineancă? Pentru că iudeii nu au amestec cu samarinenii. Iisus a răspuns și i-a zis: **Dacă ai fi știut darul lui Dumnezeu și Cine este Cel Ce-ți zice: Dă-Mi să beau, tu ai fi cerut de la El și ți-ar fi dat apă vie.** Femeia I-a zis: **Doamne**, nici găleată nu ai și fântâna e adâncă; de unde, dar, ai apa cea vie? Nu cumva ești Tu mai mare decât părintele nostru Iacov, care ne-a dat această fântână și au băut din ea el însuși și fiii lui și turmele lui? Iisus a răspuns și i-a zis: Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși, dar **cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu, în veac nu va mai înseta, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare, spre viață veșnică.** Femeia a zis către El: **Doamne, dă-mi această apă**, ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot. Iisus i-a zis: Mergi și cheamă pe bărbatul tău și vino aici. Femeia a răspuns și a zis: N-am bărbat. Iisus i-a zis: Bine ai zis că nu ai bărbat, căci cinci bărbați ai avut și cel pe care îl ai acum nu-ți este bărbat. Aceasta adevărat ai spus. Femeia I-a zis: Doamne, văd că Tu ești **Proroc**. Părinții noștri s-au închinat pe acest munte, iar voi ziceți că în Ierusalim este locul unde trebuie să ne închinăm. Și Iisus i-a zis: Femeie, crede-Mă că vine ceasul când nici pe muntele acesta, nici în Ierusalim nu vă veți închina Tatălui. Voi vă închinați căruia nu știți; noi ne închinăm Căruia știm, pentru că mântuirea din iudei este. **Dar vine ceasul, și acum este, când adevărații închinători se vor închina Tatălui în duh și în adevăr, că și Tatăl astfel de închinători Își dorește. Duh este Dumnezeu, și cei ce I se închină trebuie să I se închine în duh și în adevăr.** I-a zis femeia: Știm că va veni Mesia, Care Se cheamă Hristos; când va veni, Acela ne va vesti nouă toate. Iisus i-a zis: Eu sunt, Cel ce vorbesc cu tine. Dar atunci au sosit ucenicii Lui. Și se mirau că vorbea cu o femeie. Însă nimeni n-a zis: Ce o întrebi? sau: Ce vorbești cu ea? Iar femeia și-a lăsat găleata și s-a dus în cetate și a zis oamenilor: Veniți să vedeți un om care mi-a spus toate câte am făcut. Nu cumva Aceasta este Hristos? Și au ieșit din cetate și veneau către El. Între timp, ucenicii Lui Îl rugau, zicând: Învățătorule, mănâncă. Iar El le-a zis: Eu am de mâncat o mâncare pe care voi nu o știți. Ziceau, deci, ucenicii între ei: Nu cumva I-a adus cineva să mănânce? Iisus le-a zis: Mâncarea Mea este să fac voia Celui Care M-a trimis pe Mine și să săvârșesc lucrul Lui. Nu ziceți voi că mai sunt patru luni și vine secerișul? Iată, zic vouă: Ridicați ochii voștri și priviți holdele, că sunt albe pentru seceriș. Iar cel ce seceră primește plată și adună roade spre viață veșnică, pentru ca împreună să se bucure și cel ce seamănă și cel ce seceră. Căci în aceasta se adevărește cuvântul: Că unul este semănătorul și altul secerătorul. Eu v-am trimis să secerăți ceea ce voi n-ați muncit; alții au muncit și voi ați intrat în munca lor. Și mulți samarineni din cetatea aceea au crezut în El, pentru cuvântul femeii care mărturisea: Mi-a spus toate câte am făcut. Deci, după ce au venit la El, samarinenii Îl rugau să rămână la ei. Și a rămas acolo două zile. Și mult mai mulți au crezut pentru cuvântul Lui. Iar femeii îi ziceau: Credem nu numai pentru cuvântul tău, căci noi înșine am auzit și **știm că Acesta este cu adevărat Hristos, Mântuitorul lumii**” (Ev. Ioan 4, 5-42).

În dialogul dintre Hristos și femeia samarineancă ies în evidență două doruri fundamentale ale omului, **dorul după viață și dorul după iubire!** Ambele sunt descrise în dialogul purtat la fântâna lui Iacov, care poate fi considerat atât o „icoană” a modului în care Dumnezeu caută și dorește să intre în dialog cu sufletul nostru, cât și a dorului omului după viață și iubire veșnice. Episodul a fascinat artiști, scriitori și interpreți, în mod special prin simbolistica sa deosebită, în centrul căreia stă apa, fântâna și izvorul. **Apa apare în întreaga perioadă a Cincizecimii ca simbol al vieții veșnice datorite de Hristos:** sărbătoarea Învierii este reînnoirea propriului botez, înțeles ca moarte și

înviere cu Hristos; apa sfințită la sărbătoarea *Izvorului Tămăduirii* îl arată pe Hristos ca izvor de viață veșnică, alături de Maica Sa; minunile vindecării slăbănogului, samarinencei și orbului din naștere sunt legate de izvoare de apă sau fântâni.

Sărbătoarea *Înjumătățirii Cincizecimii* (din miercurea săptămânii a patra după Paști) a fost așezată spre „cinstirea celor două mari sărbători, a Paștilor și a Rusaliilor, ca una care le unește și le leagă pe amândouă” (Sinaxar)¹. Dacă până la *Înjumătățirea Cincizecimii* în centrul iconografiei stă învierea lui Hristos, de acum până la Rusalii textele liturgice pregătesc credincioșii pentru venirea Sfântului Duh, cu nădejdea că „Cel ce a înviat pe Hristos Iisus din morți va face vii și trupurile noastre cele muritoare, prin Duhul Său care locuiește în noi” (Rom 8,11). Deoarece „apa cea vie” din Sfânta Evanghelie este atât simbolul lui Hristos, cât și al Sfântului Duh, s-a rânduie în această duminică episodul întâlnirii Mântuitorului cu femeia samarineancă.

1. „Apa cea vie” este prezența lui Hristos și a Duhului Sfânt în sufletul nostru

Pericopa evanghelică gravitează în jurul simbolisticii apei, fântânii și izvorului. Sfântul Ioan apelează adesea în Evanghelia sa la elementele creației, în acest caz apa, pentru a urca discuția spre tainele și simbolurile ascunse ale acestora. În multe episoade, Sfântul Ioan pornește de la dispute și neînțelegeri, pentru a-l ridica pe cititor la un nivel superior de înțelegere, anume cel duhovnicesc al prezenței dumnezeiești. **Fântâna, apa și izvorul sunt aici imagini ale unei realități adânci și profunde, anume dorința omului de a trăi veșnic!** Suntem făcuți pentru viață, dar nu pentru una limitată, ci pentru veșnicie. Setea ca afect lăsat de Dumnezeu în creație exprimă, în mod profund ca și foamea, faptul că dorim să trăim. Apa însă, la fel ca orice hrană materială, nu ne poate dărui decât „supraviețuirea”, nu viața veșnică spre care sufletul nostru tânjește! Acest lucru este exprimat de Mântuitorul în dialogul cu samarineanca prin cuvintele: „Oricine bea din apa aceasta va înseta iarăși, dar cel ce va bea din apa pe care i-o voi da Eu, în veac nu va mai înseta, căci apa pe care i-o voi da Eu se va face în el izvor de apă curgătoare, spre viață veșnică”.

Dorul după viață veșnică îl găsim în toate religiile și culturile lumii plecând de la Epopeea lui Ghilgameș. Omul caută „tinerețea fără bătrânețe” și „viața fără de moarte” atât în basme, cât și în realitate. Hristos spune că posedă o apă, numită de El „apă vie”, care are două calități: 1. Cine bea din ea, nu mai însetează; 2. Apa aceasta se preface în izvor de apă curgătoare, spre viața veșnică. Ce este această apă? În Evanghelia Sfântului Ioan găsim două răspunsuri: Hristos este apa cea vie, dar și Duhul Sfânt. Astfel, duminica aceasta îl leagă pe Hristos prin simbolul „apei vii” de Sfântul Duh, care va veni la Cincizecime.

Condacul Duminicii Samarinencei îl numește pe Iisus „apa înțelepciunii”, din care samarineanca „bând din destul” „a moștenit împărăția cea de sus”. Primind cuvintele lui Hristos în sufletul său, acestea au devenit în inima ei un „izvor de apă vie”, adică puterea care i-a adăpat sufletul însetat de lumina lui Dumnezeu, obosit de căutarea iubirii în relațiile cu șase bărbați. Simbol al Sfântului Botez, care îl aduce pe Hristos în suflet, „apa vie” se referă aici la cuvintele Sale care hrănesc sufletul obosit și epuizat de căutare, îl hrănește și odihnește. Această „apă vie” este însă și apa care a curs din coasta Sa împunsă pe Cruce (Ioan 19,34). Astăzi ne împărtășim din ea cu toții din Sfântul Potir în Dumnezeiasca Liturghie. În acest mod dăruiește Hristos celor din Biserică „apa cea vie” spre viață veșnică.

¹ Cf. Serafim Pătrunjel, *Die Orthodoxe Spiritualität der Osterzeit. Kommentar zum Pentekostarion*, Würzburg, 1998, pp. 137-143.

Pe de altă parte, „apa cea vie” este un simbol al harului Sfântului Duh. În cuvântul ținut în templu la sărbătoarea corturilor, Iisus a spus public: „Dacă însetează cineva, să vină la Mine și să bea. Cel ce crede în Mine, precum a zis Scriptura: *râuri de apă vie* vor curge din pântecele lui. Iar *aceasta a zis-o despre Duhul pe Care aveau să-L primească acei ce cred în El*. Căci încă nu era (dat) Duhul, pentru că Iisus încă nu fusese preaslăvit” (Ioan 7, 37-39). „Râurile de apă vie” sau sinonime cu „izvorul de apă curgătoare” din dialogul cu samarineanca, ambele expresii referindu-se la lucrarea Sfântului Duh în om, care dăruiește acestuia viața veșnică.

Condiția pentru a deveni „izvor de apă curgătoare” spre viața veșnică, altfel spus sălaş al lui Hristos și al Sfântului Duh, este ieșirea din orizontul înrobitor al păcatului prin mărturisirea sinceră a situației de păcat și dorința eliberării din ea. Când i-a vorbit de această „apă vie”, femeia samarineancă a zis către Mântuitorul: „Doamne, dă-mi această apă, ca să nu mai însetez, nici să mai vin aici să scot”. Ea a rămas inițial la nivelul material al apei, însă Hristos a provocat-o, spre a o ridica la nivelul duhovnicesc prin cuvintele: „Mergi și cheamă pe bărbatul tău și vino aici”. Atunci ea mărturisește cu sinceritate situația de păcat în care se afla, îl recunoaște pe Hristos ca fiind Mesia și își schimbă viața. Altfel spus, nu poți să bei apa cea vie trăind în păcat, ci doar lepădându-te de el și alipindu-te de Dumnezeu prin păzirea poruncilor Lui.

2. Delicatețea lui Hristos în dialogul cu samarineanca

Dacă dorul după viață veșnică al samarinencei marchează dialogul în prima parte, a doua parte a pericopei vorbește despre dorul după iubire al acesteia. În dorul ei, sunt toate dorurile noastre, căci cel mai mare dor al omului este acela de a iubi și a fi iubit până în veșnicie. Având șase bărbați se întâlnește cu Hristos, Dumnezeu-Omul, care devine în mod simbolic „al șaptelea bărbat” în viața ei. Șapte este numărul darurilor Sfântului Duh, iar prin aceasta al perfecțiunii. Altfel spus, Dumnezeuul Întrupat îi caută sufletul să îl preschimbe în frumusețe și să îl mântuiască. **Vedem așadar, cum dorul veșnic după iubire nu poate fi împlinit de nicio relație dintre oameni, căci un dor infinit nu poate fi adăpat de oameni finiți și mărginiți.** Le fel se întâmplă în cazul păcatelor, în special al desfrânării, unde cei care trăiesc în această patimă distrugătoare de suflet speră să găsească împlinire cumva, însă se întâlnesc cu iluzia plăcerii, iar în cele din urmă cu moartea sufletească. Așadar, lucrurile finite nu pot hrăni și sătura doruri infinite.

Cum cucerește Domnul Hristos sufletul samarinencei pentru veșnicie? Pentru a face acest lucru, depășește mai întâi granițele, barierele, zidurile și complexe religioase, culturale și umane care îi despărteau pe oamenii acelor locuri și timpuri. Care sunt însă barierele depășite de El? Trece prin Samaria, ținut considerat necurat și ocolit de iudei datorită amestecului locuitorilor regiunii cu popoare păgâne, și vorbește cu o samarineancă, depășind pretinsa superioritate a bărbatului față de femeie, existent în societatea antică păgână și iudaică. **Unui rabin iudeu îi era interzis să vorbească în public cu o femeie!** Însă Hristos nu respectă această cutumă, astfel încât ucenicii Lui „se mirau că vorbea cu o femeie”. N-au îndrăznit însă să îi reproșeze nimic. Îl vedem așadar, depășind bariere, căutându-l pe om și dorind să îl reazeze în lumina poruncilor lui Dumnezeu. Îndrăzneala Sa are rezultate, căci dintr-o femeie samarineancă nestatornică în iubire, care trăia cu al șaselea bărbat, fără însă a fi căsătorită după lege, a făcut în câteva minute un om plin de lumină dumnezeiască. Vedem în acest episod un Dumnezeu venit pe pământ să dărâme zidurile, prejudecățile și complexe existente între oameni și popoare, căci toți oamenii sunt chemați la mântuire, bărbații și femeile deopotrivă. Întâlnirea cu samarineanca, precum cea cu cananeanca și multe alte episoade biblice,

prefigurează taina bisericii creștine, ca o comuniune a oamenilor din toate popoarele, care trăiesc în înțelegere și iubire după modelul Preasfintei Treimi.

Hristos nu depășește doar zidul dintre iudei și samarineni, ci întreaga mentalitate de a-l pedepsi pe păcătos cu severitate pentru păcatele sale. **Hristos o ridică pe samarineanca din viața de păcat cu mare delicatețe sufletească**, așa cum Îl vedem în toate Evangheliile, arătându-i că știe frământarea sufletului ei. Nu o acuză, nu o muștră, nu o arată cu degetul înaintea celorlalți, ci discută tainic doar El cu ea. În această intimitate a lui Dumnezeu omul, Hristos întâlnește sufletul ei sincer. **Samarineanca primește iertarea imediat datorită sincerității cu care privește la viața ei de până atunci, spunând fără ocolișuri adevărul!** Aici este cheia oricărei schimbări în viața noastră. Cuvântul de pateric care spune că „acela care își vede păcatele este mai mare decât cel care vede îngeri”, este cu totul adevărat în acest episod mișcător. Samarineanca își vede păcatele, iar Hristos îi dăruiește „apa cea vie”, dătătoare de viață veșnică.

O doamnă mi-a povestit o dată cum s-a întors de la viața de păcat la viața în Hristos prin bunătatea părintelui duhovnic, la care s-a mărturisit prima dată. Îi era foarte mare frică și rușine să mărturisească unui preot păcatele sale apăsătoare, asemănătoare cu ale samarinencei, căci se aștepta să fie aspru pedepsită. Prietena ei a condus-o la un duhovnic, pe care îl cunoștea, cu nădejdea că va avea curaj să se spovedească. Plină de teamă a plecat spre biserică, abia pășind de frică dincolo de pragul acesteia. Părintele știind că prietena sa o însoțește pentru spovedanie i-a ieșit în întâmpinare, iar când a fost prezentată, acesta a îmbrățișat-o în mijlocul bisericii. Mi-a mărturisit, că a simțit în acel moment că a îmbrățișat-o Dumnezeu și că a iertat-o de toate păcatele. Spovedania a fost apoi foarte simplă și ușoară, iar de atunci trăiește viața alături de Hristos! Cred că în modul acesta trebuie primit orice om în viața noastră, îmbrățișându-l, urmând delicateței lui Hristos, fără însă a da de înțeles că suntem de acord cu păcatele sale. Învățăm așadar astăzi de la Hristos, să iubim oamenii, în ciuda păcatelor lor, să nu ne retragem iubirea de la ei, ajutându-i în același timp să se lepede de ele.

3. Sfânta Fotini – martiră a luminii lui Dumnezeu

Samarineanca iese așadar din robia păcatului, îl recunoaște pe Iisus ca Mesia și dă apoi mărturie despre El în întreaga cetate, mulți crezând astfel că El este „Mântuitorul lumii”. Evanghelia nu ne transmite numele femeii samarinene și nici nu istorisește ce s-a întâmplat după plecarea lui Hristos din Sihar. Tradiția ne spune că o chema „**Fotini**”, care înseamnă „**cea luminoasă**”, și a murit ca martiră în timpul persecuției împăratului Nero (54-68), împreună cu cei șapte copii ai săi. Dorul ei după iubire și veșnicie s-a împlinit așadar într-o familie frumoasă și credincioasă, căci toți copiii l-au mărturisit pe Hristos în fața persecutorilor, alegând viața veșnică! Așa a înțeles să devină „izvor de apă curgătoare”, încurajându-i pe copiii săi și pe noi toți să căutăm „viața veșnică”. Este pomenită astăzi în calendarul ortodox în ziua de 26 februarie cu numele *Sfânta Muceniță Fotini Samarineanca*.

Mitropolitul Antonie de Suroj i-a descris viața așa: „Întâlnindu-L pe Domnul Iisus Hristos, ea a devenit lumina care strălucea în lume; lumina care i-a luminat pe oamenii pe care i-a întâlnit”. Astfel, Sfânta Fotini a devenit un model pentru noi, arătându-ne două lucruri fundamentale: 1. Că putem dobândi prin puterea harului ceea ce ni se pare imposibil din punct de vedere omenesc; 2. Să ne gândim la vocația numelui nostru, care derivă din semnificația sau etimologia lui, făcând din această semnificație realitate așa cum Fotini a primit în inima sa Lumina lui Hristos, iar prin ea i-a luminat pe cei aflați în

idolatrie, primind cununa muceniei². În final, nu ne rămâne decât să-i cerem lui Hristos: „Cu rugăciunile muceniței Tale, Fotini, Hristoase Dumnezeuul nostru, miluiește-ne pe noi. Amin” (Sinaxarul duminicii).

Pr. Daniel Benga

² Mitropolitul Antonie de Suroj, Predici la Triod și Penticostar, Editura Egumenița, Galați, 2020, pp. 148-149.